

ความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ
พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคอง จังหวัดนครราชสีมา
student's satisfaction on dhamma dissemination
at muangkong school, nakhon ratchasima province

พระปลัดจุมพล ชูตินธโร (จันทน์นอก)^๑

ดร.สิรภพ สนวนตง^๒

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคอง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคอง จังหวัดนครราชสีมา (๒) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคอง จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามเพศ อายุ และระดับชั้นและ (๓) เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคอง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ๑. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคอง จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเนื้อหาสาระของวิชาพระพุทธศาสนา ด้านเทคนิควิธีการใช้สื่อการสอน และด้านบุคลิกภาพของพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคอง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลพบว่า นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคอง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา , โรงเรียนเมืองคอง

Abstract

Research Satisfaction of students in the propagation of Buddhism of the moral teaching in Muang Mai School. Nakhon Ratchasima purpose (1) to study the level of student satisfaction in the propagation of Buddhism by the moral teachings in Muang Mai School (2) to compare the students' satisfaction in the propagation of Buddhism

^๑นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

^๒อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

in moral schools in Wat Kham Muang Nakhon Ratchasima Sex, age and grade were classified by sex and age. (3) to study the problem And the suggestion in the propagation of Buddhism, the moral teachings in the city. Nakhon Ratchasima The results showed that 1. The level of students' satisfaction in the propagation of Buddhism in moral schools in the city. Nakhon Ratchasima The overall level is very high. And when considering each side, it was found. The content of Buddhism. How to use the teaching media. And the personality of the moral teachings. 2. The results of the comparison of students' satisfaction in the propagation of Buddhism in the moral teaching in Muang Mai School Nakhon Ratchasima Classified by personal status. Students with different sexes are more satisfied with the propagation of Buddhism in moral schools. There were statistically significant differences at the .05 level.

Keywords : satisfaction, dissemination, muangkong school

๑. บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นแหล่งแห่งวัฒนธรรมความดีงามคู่ชาติไทยมาแต่โบราณ ระบบพุทธธรรมได้มีบทบาทช่วยจรรโลงจิตใจชาวไทยมาช้านาน คำสอนทางพระพุทธศาสนาจึงมีความหมายมากในการที่บัณฑิตชนทั้งหลายจะพึงน้อมนำมาเป็นแสงสว่างช่วยนำทางชีวิต นำมาช่วยแก้ไขสังคม พุทธธรรมเป็นเหมือนร่มเงาของต้นไม้ไม้ใบหนาให้ความร่มเย็นที่จะเป็นที่พักพิงของบุคคลที่กำลังเร่าร้อนด้วยความทุกข์ต่าง ๆ พุทธธรรมได้ให้อาหารทางใจแก่ผู้เข้ามาพึ่งพิงช่วยอบรมให้มีมโนธรรมดี^๓ และเป็นยุคที่เชื่อกันว่าผู้คนตกอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์เป็นยุคที่ทุกอย่างกระจายไปได้เร็วมาก โดยเฉพาะในด้านข้อมูลข่าวสาร จนเรียกว่ายุคสื่อสารโทรคมนาคมหรือสื่อสารสนเทศ กำลังก้าวไปสู่โลกไร้พรมแดน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วธรรมชาติของสรรพสิ่งที่ไม่อยู่นิ่ง ความเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องนิรันดร์^๔

ความเป็นมาตั้งแต่ในอดีตการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย มุ่งเน้นการศึกษาในด้านภาษาบาลีเป็นสำคัญจนเมื่อปี พ.ศ.๒๔๓๕ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส เมื่อคราวปกครองวัดบวรนิเวศวิหาร ได้กำหนดหลักสูตรสอนพระภิกษุและสามเณรขึ้นเพื่อให้เรียนรู้หลักพระพุทธศาสนา ทั้งด้านหลักธรรม พุทธประวัติ และพระวินัย ตลอดจนหัดแต่งแก้กระทู้ธรรม ตกถึงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๔๕๔ ได้ทรงปรับปรุงหลักสูตรใหม่เพื่อใช้สำหรับสอนพระนวกะ และได้โปรดให้จัดการสอบในส่วนกลางเป็นครั้งแรก ในเดือนตุลาคมปีเดียวกัน โดยใช้วัดบวรนิเวศวิหาร วัดมหาธาตุ และวัดเบญจมบพิตรเป็นสถานที่สอบ วิชาที่สอบมีอยู่ ๓ วิชา คือธรรมวิภาค แต่งความแก้กระทู้ธรรม และแปลภาษามคธเฉพาะท้องถิ่นในอรรถกถาธรรมบทจนกระทั่งปี พ.ศ.๒๔๕๖ ได้ทรงปรับปรุงหลักสูตรใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพิ่มคหิปฏิบัติเข้าในธรรมวิภาค และได้ขยายหลักสูตรขึ้นอีกเป็นระดับชั้นโทและชั้นเอก ดังหลักสูตรปรากฏในปัจจุบันต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๗๒ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราดริวิวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า วัดราชบพิตรสถิตมหาสีมาราม ทรงเห็นว่า ควรขยายโอกาสให้

^๓ วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร, หนังสือที่ระลึก งานเทศกาลนมัสการพระพุทธบาทจังหวัดสระบุรี พ.ศ. ๒๕๔๙, (กาญจนบุรี : สำนักพิมพ์ธรรมเมธี สหภาพพัฒนาการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๑๒๙.

^๔ กองทุนไตรรัตน์นาฎภาพ ศูนย์ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, ผืนฟ้าไกล ไปให้ถึง, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท แปดสิบเจ็ด จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๗๑.

ฆราวาสได้ศึกษาธรรมบ้าง จึงมอบหมายให้คณะสงฆ์จัดการการศึกษาหลักสูตรนักเรียนสำหรับฆราวาสขึ้นเรียกว่า “ธรรมศึกษา” เปิดชั้นแรกเป็นหลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี และต่อมาได้มีการขยายออกไปเป็นชั้นธรรมศึกษาชั้นโท และธรรมศึกษาชั้นเอกในปี พ.ศ.๒๔๗๓ และ ๒๔๗๔ ตามลำดับ^๕ จากการจัดการศึกษาในครั้งนั้น ทำให้เกิดผลดีในด้านการศึกษาพระศาสนาหลายประการ เช่น ทำให้พระสงฆ์สามเณรมีความอุตสาหะในการศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น เพื่อมิให้มีความรู้ด้อยกว่าประชาชนที่เข้ามาศึกษาธรรมวินัย และทำให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาดียิ่งขึ้น ซึ่งนับเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการเผยแผ่ศาสนา^๖ ปัจจุบัน การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมนี้ มีพระพรหมมุนี (พรหมคุณตเถร) วัตรบรรณิเวศวิหาร เป็นแม่กองธรรมสนามหลวง เน้นการพัฒนาศาสนทายาทให้มีคุณภาพสามารถดำรงพระศาสนาไว้ได้เป็นอย่างดี ทั้งถือว่าเป็นกิจการของคณะสงฆ์ส่วนหนึ่งที่สำคัญยิ่ง

ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยมาตั้งแต่ครั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน ๖ และภาครัฐได้ให้ความสำคัญในการเผยแผ่ศาสนาธรรม โดยมุ่งประเด็นไปที่การพัฒนาบุคลากรทางศาสนาเป็นหัวใจหลัก ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่จะนำหลักคุณธรรมและจริยธรรมเข้าไปสู่จิตใจของบุคคลซึ่งจะเป็นผู้พัฒนาชาติไปสู่ความเจริญในอนาคต^๗

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำหน้าที่ในบทบาทของผู้เผยแผ่วิชาศีลธรรมในโรงเรียน และจากประสบการณ์ในการสอนและการทำงานเผยแผ่ศีลธรรมในโรงเรียนมาเป็นเวลาหลายปีได้ประสบกับปัญหาในการทำงานหลายอย่าง ทั้งปัญหาจากตัวผู้สอนเอง จากบุคลากรและนักเรียนในสถานศึกษาเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ที่ทำการสอน ซึ่งมีทั้งด้านที่ควรส่งเสริมและในด้านที่ควรแก้ไขปรับปรุง ซึ่งผู้วิจัยเองมีหน้าที่ประสานงานอยู่ในอำเภอคงที่ผ่านมานั้น จึงมีประเด็นที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อต้องการทราบความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาว่ามีความเหมาะสมเพียงไรและเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางพัฒนาเกี่ยวกับการเผยแผ่ศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคง อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นการได้ทราบถึงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเผยแผ่ธรรมศึกษาในโรงเรียน จึงเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการกำหนดแนวทางการเผยแผ่ศีลธรรมในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

^๕ พระราชวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณโณ), บทความ “การศึกษาของสงฆ์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์” (รัชกาลที่ ๕ ถึง รัชกาลที่ ๗), ใน ๑๐๐ ปี มหามกุฏราชวิทยาลัย (๒๔๓๖-๒๕๓๖), มหามกุฏราชวิทยาลัยฯ พิมพ์เป็นที่ระลึกในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี แห่งการสถาปนา, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖), หน้า ๔๓๙.

^๖ “ประกาศอนุญาตให้คฤหัสถ์เข้าสอบธรรม”, (แถลงการณ์คณะสงฆ์เล่ม ๑๘ พ.ศ.๒๔๗๒ หน้า ๓๘๙-๓๙๐, อ้างใน : พระราชวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณโณ), บทความ “การศึกษาของสงฆ์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ ๕ ถึง รัชกาลที่ ๗), หน้า ๔๓๙.

^๗ พระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาณี), *ชีวิตลิขิตของกรรม*, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิกจำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๒๗-๒๙.

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

๒. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามเพศ อายุ และระดับชั้น

๓. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนโรงเรียนเมืองคง จังหวัดนครราชสีมา กำหนดโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน ๑๕๙ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .๙๒๐ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน คือ สถิติทดสอบค่าที (t-test) สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) และทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการผลต่างนัยสำคัญ น้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๔. ผลการศึกษา

๑. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ และระดับชั้นผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๑ มีอายุ ๑๗ ปีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๙ และอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ และมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มากที่สุดเป็นจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๕

๒. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา นักเรียนในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา มีระดับความพึงพอใจในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๐๐) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้ (๑) นักเรียนในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา มีระดับความพึงพอใจในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม ในด้านเนื้อหาสาระของวิชาพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๓.๘๕) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ (๒) นักเรียนในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา มีระดับความพึงพอใจในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม ในด้านเทคนิควิธีการใช้สื่อการสอนของพระสอนศีลธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๓.๙๓) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ (๓) นักเรียนในโรงเรียนเมือง

คง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา มีระดับความพึงพอใจในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม ในด้านบุคลิกภาพของพระสอนศีลธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๓) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ๕.๑.๓ ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมาจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล สรุปได้ดังนี้ ๑) เพศ นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ด้านเนื้อหาสาระของวิชาพระพุทธศาสนาและด้านบุคลิกภาพของพระสอนศีลธรรม แตกต่างกัน ส่วนด้านเทคนิควิธีการใช้สื่อการสอนของพระสอนศีลธรรมนักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน ๒) อายุ นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนที่มีอายุโดยภาพรวมต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมาไม่แตกต่างกันทุกด้าน ๓) ระดับชั้น นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันในด้านเนื้อหาสาระของวิชาพระพุทธศาสนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนในด้านอื่นๆ นักเรียนที่มีระดับชั้นแตกต่างกันมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน โดยที่นักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ด้านเนื้อหา สาระของวิชาพระพุทธศาสนา มากกว่านักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕. บทสรุป

การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ด้านเทคนิควิธีการใช้สื่อการสอนของพระสอนศีลธรรมปัญหา ได้แก่ ไม่ค่อยรู้เรื่องที่สอน ไม่ค่อยสนุก สอนดีไม่สนุก เทคนิคไม่ค่อยดีสอนยังไม่ทันสมัย จอภาพเล็กไป สื่อเก่ามาก เครื่องเสียงเบามากๆ เสียงซ่า อุปกรณ์การสอนเก่า ภาพ วีดีโอ สารคดีพุทธประวัติ ไม่มีให้ดู พระอาจารย์ไม่มี

กิจกรรมให้ทำเลย เทคนิคการเรียนการสอนอาจขัดข้อง เพราะสถานที่ไม่อำนวยและจดเนื้อหาสาระไม่ทันข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีวิธีการสอนที่หลากหลายกว่านี้ เช่น มีกิจกรรมเสริมที่มีสีสันและสนุก ควรมีเทคนิคการสอนให้เข้าใจง่ายขึ้น ควรเปลี่ยนจอภาพให้ใหญ่ขึ้น จะได้มองเห็นชัดเจนควรเปลี่ยนเครื่องขยายเสียง ลำโพงให้ชัด ให้ได้ยินชัดเจน ควรหาสื่อและอุปกรณ์การสอนใหม่ ๆ ควรหาภาพวิดีโอ เกี่ยวกับพระพุทธประวัติมาให้ดู ควรจัดกลุ่มให้ทำกิจกรรมมากขึ้น ควรเตรียมสถานที่ให้พร้อม กับสื่อการสอนและควรสอนให้ช้าลง เน้นความเข้าใจไม่ใช่การจดบันทึก

๖. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. โรงเรียนควรมีการฝึกอบรมการสอนให้แก่พระสอนศีลธรรมก่อนการสอนจริงโดยเน้นด้านการยกตัวอย่างและเหตุการณ์ปัจจุบันเพื่อนำเข้าสู่บทเรียนและการนำเนื้อหามาสอนได้เหมาะสมกับเวลา เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเนื้อหาสาระของวิชาพระพุทธศาสนาอย่างเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

๒. พระสอนศีลธรรมควรมีสื่อการสอนที่ทันสมัย น่าสนใจ มีความหลากหลายและสอดคล้องกับบทเรียนให้มากขึ้น เพื่อจะทำให้ให้นักเรียนสนใจในเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนามากขึ้น เข้าใจหลักธรรมต่างๆได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น

บรรณานุกรม

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร, หนังสือที่ระลึกงานเทศกาลนมัสการพระพุทธบาทจังหวัดสระบุรี

พ.ศ. ๒๕๔๙.กาญจนบุรี : สำนักพิมพ์ธรรมเมธี สหายพัฒนาการพิมพ์, ๒๕๔๙.

กองทุนไตรรัตนานุภาพ ศูนย์ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย. ฝันให้ไกล ไปให้ถึง.

กรุงเทพมหานคร : บริษัท แอปติบเจ็ด จำกัด, ๒๕๔๙.

พระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาณี).ชีวิตลิขิตของกรรม.กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิกจำกัด, ๒๕๔๕.

พระราชวิสุทธิกวี พิจิตร ฐิตวณโณ. บทความ “การศึกษาของสงฆ์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์” (รัชกาลที่ ๕ ถึง รัชกาลที่ ๗). ใน ๑๐๐ ปี มหามกุฏราชวิทยาลัย (๒๔๓๖-๒๕๓๖). มหามกุฏราชวิทยาลัยฯ พิมพ์เป็นที่ระลึกในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี แห่งการสถาปนา, กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖.

ประกาศอนุญาตให้คฤหัสถ์เข้าสอบธรรม”, แดงการคณะสงฆ์เล่ม ๑๘ พ.ศ.๒๔๗๒

พระราชวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณโณ), บทความ “การศึกษาของสงฆ์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๕ ถึงรัชกาลที่ ๗.